

CHĘDOGO (61) *av*

Oba o jasne.

comp i sup (2+1) (nã)chędożej; -ej (1), -(e)j (2).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVII w.

1. *Czysto, porządnie; munditer Mącz, Cn; converse Calep, Cn; munde, mundule, purgate Cn (22) :* Pátrż iáko fie Pożytek vpłtrzył nãwżem cudnie/ Chociay zwirzchu chędogo lecz na ípodku brudnie. *RejWiz* 40, 28; *RejFig* Dd5v; Lecz kiedy wżdy chędogo/ tedy wżytko miło/ Bo nie po tym choc wiele/ kiedy wżytko zgniło. *RejZwierc* 139v; *BielKron* 260; *Munditer, Chędogo/ Ochędożnie. Mącz* 236d; Weźmi korzenia Pokrzyw wielkich á ípłocz chędogo *SienLek* 156, 108v, 109, 113, 188v; *RejZwierc* 111; *BielSpr* 13v; ktore lałki máią być chędogo wřtrugáné/ áby po nich nie były guzy. *Strum* B2v; *Converse – Chędogo w cziftołzci. Calep* 256a; W browárze ma byđ bárzo chędogo *GostGosp* 136.

Przysłowie: Bo możec wżdy kiedy chce/ á chociay vbogo/ Mieć co Bog dał pocźciwie/ á przedfię chędogo. *RejZwierc* 140v.

Zwrot: »umyc (się) (a. wymyc) chędogo« [szyk zmienny] (5): oblecz fie miła coró w cudne odzyenie/ vmywży fie chędogo idź do iego gumná *BielKron* 53, 113v, 456v, 458v; *SienLek* 121.

2. *Pięknie, wytwornie, ozdobnie; eleganter, ornate Mącz, Cn; polite Calep, Cn; pure Mącz; attice, basilice, belle, bellule, composite, condecore, decore, decoriter, eximie, laute, lepide, luculente, nitidiuscule, pereleganter, pulchre, scite, scitule, speciose, splendide, venuste Cn (17) :* Ale też wřtawiczną robotą íwá około tego tako pilnował, íakoby na ínadniey/ na lepiey/ na chędożey nowemi Literami/ y czudnemi Figurami ty Polłkie księgi ozdobił y ochędożył. *FalZioł* +2; Sam wielki kniáz fiedźiał na Stolicy przy ścienie chędogo przypráwionej *BielKron* 435, 102v, 346v; *Eleganter, Piękanie/ Nádobnie/ chędogo. Mącz* 188a, 269c, 332c; *ReszList* 175; *Polite – Chędogo [!], ozdobnie. Calep* 817a.

Zwroty: »chodzić (a. chadzać) chędogo« [szyk zmienny] = *chodzić pięknie ubranym* (3): Pirwey chodził chędogo á dziś iuż w iármaku *RejWiz* 93; *RejZwierc* 235v, 241.

»chędogo nosic się« = *pięknie się ubierać* (1): [*Planeta Wenus*] wżytki panie y panny ktore fie rady chędogo nořzą [...] w íwey mocy ma *FalZioł* V 51v.

»chędogo się oblec« (1): Więcbý kto rzekł/ a což to/ Więć fie íwiátá odrzec/ íeść/ pic/ dobrej myfli być/ chędogo fie oblec. *RejWiz* 16.

»chędogo ubrany, ubrać« [szyk zmienny] (2:1): Także íeřli ktorzy nábieráią złotá/ írebrá/ y rzeczy napiękniefzych/ á gdy bywaią więci miłością iákiefy niewiáły cudney y chędogo wbráney [*bono habitu Vulg*]. *BibRadz* 3.*Esd*r 4/18; wbráwży íe chędogo po Hífzpánřku/ puścili íe záfię wolno do íwoich *BielKron* 452v; *CzechEp* 167.

3. *Dostatnio, wygodnie* (5) : Gdy chędogo na ítole/ chędogo w komorze/ Wnet przypádnie dobra myfl/ niechże íą czárt orze. *RejZwierc* 135; *RejZwierc* 32v; *ReszList* 168.

Szereg: »chędogo a smaczno« (1): káfeczek chociay rowny ále chędogo á ímáczno wczyniony. *RejZwierc* 32v.

4. *Dobrze, uczciwie, pilnie, starannie; skromnie; słusznie, trafnie; concinne Calep, Cn; aequdliter, presse Mącz; concinniter, enucleate, praeclare Cn (17) :* Wniedziele abys miniřtrował/ A chędogo

młzey pomagał. *SeklKat* A3v; *KromRozm II* h4v; Yako Symonides Poetá yeden chędogo był náučiť Pauzániulá Lácedemońkiego krolá *GliczKsiąż* F5; *BielKron* 74v, 276v; Presse dicere, Chędogo/ skromnie mówic/ nie zbytnie. *Mącz* 320d, 320d; A to mieylce mogą rozszerzyc Plebani/ wykładaiąc ony dowody ktore bárzo chędogo zebrał S. Auguřtin *KuczKat* 410, 285; *Strum* F3; A Ociec tego fię po corce łwey nieľpodziwaiąc: [...] przyzwał Iuliány: y pierwey iey chędogo pytał: Cżemu ty Stárořtá gárdziřz? *SkarŻyw* 150, 173; potym zamek Włodimirski/ ktory był przedtym drzewiány/ murem ceglánym chędogo zbudował *StryjKron* 447; Y nie przę tego/ żem to lepiej rzemięřło/ młodym będac/ vmiał/ niżeli tokárřtwo: nie tylko w żeleźiech wtworzyc ale też y chędogo ořtrzyc. *CzechEp* 66; Concinne – Włafnie, w rim chedogo. *Calep* 232a; ogniá też z głownią nie nořić/ ále chędogo w gárncu *GostGosp* 22.

Szereg: »porządnie i chędogo« (1): był Komornikiem Stárřzym na dworze Wielkiego Xiędzá Troydená w łožnicy y w komorze/ a wřzelką rzecz Xiążęcą porządnie y chędogo chował *StryjKron* 365.

Synonimy: 1. czysto; 2. cudnie, nadobnie, ozdobnie, pięknie, przybranie; 4. foremnie, niezbytnie, skromnie, trafnie.

Cf **CHĘDOŻNIE, NIECHĘDOGO**

MM